

[Poul Hansen (Kalundborg).]
 hjemmemarkedspris — eller hvordan er stillingen her?

Endelig er der spørgsmålet om avancerne, og her kan unægtelig den redegørelse, som for nogen tid siden blev udsendt af landbrugsorganisationerne, nok give grund til eftertanke. I redegørelsen påviser man, at der på pristalsbudgettets post for fødevarer er sket en stigning på 634 kr. fra 1948 til 1954 for de danske landbrugsvarers vedkommende. Af denne stigning har landmanden, producenten, kun fået 132 kr., medens ca. 230 kr. skyldes ophævelse eller nedsættelse af pristilskud og ca. 270 kr. skyldes højere omkostninger og avancer på varens vej fra producent til forbruger. Det vil igen sige, at medens producentpriserne kun er steget 11 pct., er handelsomkostninger og avancer steget med gennemsnitlig 65—70 pct.; og jeg vil gerne selv føje til, at da lønningerne i den samme periode kun steg omkring 40 pct., må den væsentligste stigning altså ligge på selve avancerne, alt naturligvis under forudsætning af, at landbrugsorganisationernes beregninger iøvrigt holder stik.

Man tør sige, at landbrugsorganisationernes redegørelse i høj grad har rettet søgelyset mod hele avanceproblemet, og jeg synes derfor, det er både naturligt og påkrævet, at regeringen nu lader dette problem undersøge med henblik på en forhandling med erhvervsorganisationerne om prisproblemerne. Vi kan give fuld tilslutning til dette initiativ.

Jeg har naturligvis søgt at følge, hvad der fra venstres og det konservative folkepartis side er sagt om pristalsproblemet, og jeg har fået det indtryk, at det egentlig nok så meget er stigningen i pristallet som prisstigningerne i sig selv, der volder bekymring. Det er det såkaldte pristalsystem, d. v. s. lønreguleringen efter pristallet, man angriber. Jeg vil ikke påstå, at lønregulering efter pristal i alle henseender er det ideelle, men de hidsige angreb på ordningen skyder i hvert fald langt over målet, og man kan ikke frigøre sig for en fornemmelse af, at det først og fremmest har drejet sig om at finde en syndebuk; det er kun forstemmende, at man som syndebuk har udset sig løn-

modtagernes lønregulering og synes uden tilsvarende bekymring for avancerne.

Hvordan forholder det sig med det så meget omtalte og angrebne pristalsystem?

For det første har pristalsreguleringen som tit nok påpeget været forudsætningen for de 2-årige overenskomster og dermed for større stabilitet i arbejdsforholdene, end man har haft i mange andre lande. Det har været en ubestridelig fordel for produktionen og for landets økonomi som helhed. Der er dernæst intet, som tyder på, at pristalsreguleringen har drevet pengelønningerne højere op, end de er i en række andre lande, der ikke har pristalsystem, men hvor arbejderne ad andre veje har skaffet sig erstatning for prisstigningerne. Endelig indebærer systemet, at prisstigningerne altid kommer før lønreguleringen. Det er altid i første omgang priserne, der presser lønningerne op, og ikke omvendt. Hvis der efter en prisstigning f. eks. som følge af øgede import- eller eksportpriser ikke er nogen anden kilde til ny prisstigning end lønreguleringen, vil den formentlig ret hurtigt løbe sine virkninger ud, og ny stabilitet vil indtræde.

Jeg vil i denne sammenhæng gerne minde om, at vi jo een gang tidligere har oplevet en storm mod pristalsreguleringen fra venstres side. Det var i 1951. Det førte bl. a. til, at der af den daværende regering blev nedsat et udvalg til at undersøge virkningerne af pristalsreguleringen og til at undersøge mulighederne for at regulere lønningerne efter et såkaldt velstandstal, den samme tanke, som nu er fremme igen. Udvalget gjorde op, at af de 59 points, som pristallet steg fra juli 1949 til juli 1951, hidrørte kun 10,5 points fra lønstigninger, og deraf kun knap 7 fra lønreguleringer efter pristallet. Derimod bidrog de selvstændige indkomster, herunder altså avancerne, til pristalsstigningen med 19 points. Sine overvejelser over velstandstallet sluttede udvalget med følgende konklusion, som findes i udvalgsbetænkningen side 27:

„Beregningen af et velstandstal er behæftet med stor usikkerhed, hvortil kommer, at beregningerne ikke er så let tilgængelige og overskuelige, som det må være ønskeligt, når det drejer sig om tal, der har direkte økonomisk betydning for